Ч. … неділя, 14. грудня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 238-89
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Успішна діяльність летунства

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 13. 12. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На східньому фронті відбито місцеві большевицькі наступи.

Летунство поборювало з добрим успіхом передові військові позиції, залізничі обекти в Донецькому басейні, над долішнім Доном і в північній частині східнього фронту. Далі летунство бомбардувало з добрим успіхом большевицькі летунські бази на полудневий схід від озера Ладога й атакувало минулої ночі військові обекти в Москві.

Вночі на 13. грудня ескадри бомбовиків обкидали бомбами уладження пристаней на східньому і південно-західньому побережжі Англії.

Осередок боєвих дій, що продовжуються в північній Африці, пересунувся в околицю на захід від Тобруку, при чому англійцям не вдалося осягнути рішальних успіхів. Бардія і Солюм ставлять завзятий спротив щораз більшому натискові англійців.

Кілька брітійських літаків скинуло бомби під ослоною низьколетних хмар на кілька місцевостей голяндсько-німецького пограниччя, спричинивши незначні жертви між цивільним населенням.

Підчас тих налетів і безуспішних нічних налетів на західні окупаційні терени брітійське летунство втратило 2 бомбовики.

Німецький посол у Тоя

ТОКІО. — Німецький посол у Токіо, ген. Евген От, відвідав у пятницю вполудне японського президента міністрів Гідеке Тойо і висловив йому побажання з нагоди підписання договору між Японією, Німеччиною та Італією.

Важкі летунські бої в области Маляїв

ТОКІО. — Військовий відділ цісарської головної кватири повідомляє у звязку із вислідом летунських дій в области Маляїв, що вчора зістрілено підчас важких боїв у повітрі 6 бомбовиків типу „Бленгайм" та 5 ловецьких літаків типу „Бофало" та крім цього знищено на землі 19 середніх бомбовиків типу „Бленгайм". Від початку війни знищено загалом 86 машин. Без огляду на погані умовини погоди боеві дії йдуть далі при найтіснішій співпраці армії з летунством.

Дуже сильний японський налет на англійський конвой

ТОКІО. — Згідно з агенцією Домеї подала цісарська головна кватира до відома, що японські літаки перевели 11. грудня дуже сильну атаку на англійський транспорт під конвоєм, що зібрався був біля Пенангу на західньому березі Маляїв. Підчас налету затоплено один і ушкоджено важко 4 пароплави. Літаки бомбардували крім цього магазини та протові спoруди.

Військовий союз Японії з французьким Індо-Китаєм

ШАНГАЙ. — Цісарська головна кватира повідомила про підписання військового союзу між Японією і французьким Індо-Китаєм. Союз підписано між представниками японського експедиційного корпусу в Індо-Китаю та урядом Індо-Китаю. Проклямація з нагоди підписання союзу каже, що союз базується на спільній обороні японських та індо-китайських інтересів та на спільному оборонному договорі, який підписали в липні.

За тісну співпрацю Гсінкіну, Токіо та Нанкіну

ГСІНКІН. — Премієр Манджукуо Чаншінгой переслав сьогодні телеграму голові китайського національного уряду в Нанкіні Ваншінвеєві. У телеграмі висловлює Чаншінгой свої бажання найтіснішої, базованої на договорі трьох, успішної співпраці Гсінкіну, Токія і Нанкіну в оборонній війні Японії проти Злучених Держав та Англії. Телеграма кінчиться словами: „Вибила година, щоб Англію і Злучені Держави, які гнобили так довго східню Азію, вигнати з тих просторів та в такий спосіб знищити основи всякого східньо-азійського лиха".

„Змагаємося за справедливу справу"

ТОКІО. — „Я щасливий усім серцем, що дожив дальшого зміцнення пакту трьох і я переконаний у великому майбутньому японського народу" — заявив президент міністрів Тойо з приводу підписання нового договору між Японією, Німеччиною та Італією. Світ переживає тепер безприкладний в історії бій між групою народів, які старалися удержати давній стан та з другого боку з групою, яка з цілою рішучістю бажає створити новий лад світу. „Я тимбільше переконаний про нашу перемогу, — так закінчив ген. Тойо, — що ми боремося за справедливу справу та можемо одночасно спертися на дійсну силу".

Стара чи нова гімназія

Щоденна наша преса приносить нам вістки про гімназії на звільнених наших землях, себто загально-образуючі середні школи. В часі теперішньої війни існували з Ген. Губернаторстві дві українські гімназії старого типу — в Холмі і Ярославі. Про типи гімназій у Галичині, ще докладніше не знаємо. Та знаємо прим. з преси, що в Києві є два типи гімназій — клясичні й реальні і з цього видно, що немає у нас у цій справі ще однозгідности. А здалося би цю справу якось узгіднити й створити один тип середньої, загально-образуючої школи. Це справа довоолі важка й годі її збувати мовчанкою, бо по суті оба ці типи гімназій уже перестарілі і не підходять тепер для нас. Прим. зорієнтуватись чи у 10-літньої дитини є здібності мовні, чи матем.-природничі, чи виказує вона замилування в одному чи другому напрямку доволі важко. А це для родичів справа першорядної ваги. Здібності ці кристалізуються щойно пізніше і звідсіля то такі часті розчарування і в дітей і в родичів. Звичайно ученик VI. кляси клясичної гімназії не може собі дати ради, бо він виказує матем.-природничі здібності і радше повинен бути в реальній гімназії. А також буває навпаки, інший повинен бути в клясичній. А тимчасом перехід до другого типу дуже утруднений, а деколи й неможливий.

Ми вже дотепер держалися старої засади „всього по трошки" та часи змінилися і з таким „всього по трошки" далеко не заїдемо. Оскільки дотеперішня гімназія мала за мету підготовити молодь до вищих студій, то сьогодні західньо-европейські народи ставлять середній школі за ціль підготовити молодь в першу чергу до життя і щойно на другому пляні ставлять підготування її до університетських студій, або політехнічних. А чи зі знанням мертвої грецької мови, а без знання живих чужих мов може бути мова про належне підготування молоді до життя? Чи не краще замість греки вчити пр. одної з чужих живих мов. Ясно, що поруч німецької мови, бо ця і так мусить бути обовязкова. Прим. німецька школа зірвала зі „загальним образуванням" і пішла в службу національного виховання, оформлення цілого чоловіка, який пізніше був би здібним самостійно розвязувати всякі життеві потреби і завдання нації. Бо ціллю середньої школи є не виобразування молодого чоловіка, здібного до студій на університеті, але виховання його на людину, що перейме колись відповідальність за судьбу нації. До того зміряють німецькі шкільні програми всіх типів шкіл взагалі, а передовсім середньої школи.

На тих засадах створено й новий тип німецького середнього, загально-образуючого шкільництва.

Щоправда і в Німеччині задержано ще тип старої гімназії з грекою, але креування того типу школи вимагає окремого дозволу міністра освіти і може мати місце лише по великих містах і тільки там, де вже існує новий тип школи.

Той новий тип середньої школи з клясами I—VIII-мої є головною формою сьо-

годнішньої німецької середньої школи. — Підбудовою її є чотири кляси народньої школи. Від I—V-ої кляси є спільна I. т. зв. „Обершуле" для всіх учеників, а почавши від VI-ої, зглядно VII-мої кляси розгалужується на: матем.-природничий і мовний відділ. Значить, ученик покінчивши V, згл. VI-ту клясу має спромогу перейти, залежно від своїх здібностей, на один чи другий відділ. Це підбудова до спеціялізації. Обовязкові предмети в цій школі є англійська (у нас була б німецька) мова і від III. кляси латина, а в мовній ділянці від VI. кл. друга чужа жива мова. На матем.-природничім відділі збільшується тоді кількість годин навчання математично-природничих предметів.

Хосен такої школи значно більший, бо ученик тут вже спеціялізується, улекшуючи собі працю у висских школах та значно краще опановує живу чужу мову, бо її вимір навчання значно вищий (6—4 год. тижнево), як в гімназії (3 год. тижнево), цей тип школи греку зносить, а латину в порівнанні з гімназією значно обмежує.

Беручи це все на увагу в нас можна би було так устроїти середнє шкільництво, що пр. на девять середніх шкіл нового типу десята в котромусь із більших міст була б клясична гімназія для тих учнів, що бажали би студіювати клясичну філологію.

Також побажаним було б творити по містечках середні школи на взір німецьких „Авбавшуле" з 6-ма клясами, для яких підбудовою є 6 кляс народньої школи, а яких програма дуже зближена до програми „Обершуле", бо це уможливило б і улекшило б у великій мірі доступ до вищих студій убогій, а здібній сільській молоді.

Ще на одно треба би звернути увагу, а саме — на добір учительських сил до німецької мови, які не „давнім добрим звичаєм" вчили би тої мови на граматичних взірцях, але взорів і правил на живій мові, щоби учень зрозумів духа тієї мови. В звязку з тим виринає і справа добрих підручників.

Памятаймо, що через середню школу маємо виховати нашу будучу інтелігенцію, керманичів і провідників нації. Будуймо її не під знаком „школа для школи", але школи для життя, бо „non scholae, sed vitae discimus". **В. О.**

Під большевицьким ярмом

(Закінчення)*)

Тих, що мали ще сили перенести всі ці муки до кінця, засилано без всякого суду на далекі каторжні праці.

По большевицьких катівнях завсіди було переповнення. В камері тюрми прим. лукянівської призначеної на 20—30 осіб, сиділо понад 150—200 вязнів. З цього приводу в народі була приказка: „Ти сидів пять місяців у тюрмі?" „Ні, пять місяців стояв"...

І це гірка правда. Люди стояли, бо не можна було сісти. Роздягались, як мати народила, бо в літню пору було як у парні. Цілими місяцями боліли потницею, що вкрашала все тіло страдальців. Мов риби висували голови до щілинн, щоб хлипнути повітря.

Ще була камера „карцер", камера „мішок" і „собачник". В карцер садовили за надзвичайні провини. Наприклад, не встав перед катом підчас перевірки, знайшли голку або папір та інш. До „мішка" садовили тих, що їх не зломив звичайний карцер.

Камера-мішок нагадувала мішок, де людина може сісти. Всі стіни цементові, і без світла. Повітря обмаль. Камера — „собачник" нашвидко збудована з дощок десь у підвалі, або при брамі тюрми, там передержували на студені політичних підчас перевозу їх на допити з тюрми в НКВД.

Вся лукіянівська тюрма була набита політичними вязнями, переважно українцями. Нижні поверхи поодиноких корпусів служили за катівні зі спеціяльними камерами, при чому, так розподілені по всій тюрмі, що з кожного боку було чути зойки. Найчастіше починалося катування о 7 год. вечора і кінчалося о 6 год. ранку. Особливо жіночі голоси вбивчо діяли на вязнів. Тут переважно примінювали катування „мясорубки", значить тіло збивала так, що мясо відставало цілими шматками й під шкірою наливалась кревю, мов мішок з водою. Після цього людина місяцями конала безпомічно.

Вязниці НКВД були в 1938 року при Інститутській в кол. будинку Інституту благородних дівиць. При вул. Садовій був будинок обласного НКВД. з тюрмою на три поверхи. Відділ НКВД УССР. в колишній „гауптвахті" біля Лаври, окремий відділ НКВД в Броварах за містом і він був призначений на катування селян. Там добивали на смерть, — якщо не вимусили зізнань.

Лукіянівська тюрма має різні прибудівки. Сюди звозили вязнів із Київщини, а часом також з інших околиць. Тюремний відділ при вул. Безаківській коло залізничого двірця, переважно для залізничників. Тюрма на бульварі Шевченка. Це ті головніші каторги; менших таких, як камери при кожному районі міліції й спеціяльні будинки — важко й дорахуватись. Разом по цих катівнях було не менше 20 тис. вязнів. Кожного третього дня, а то й частіше відряджали цілі поїзди на Сибір, в Корелію, Туркестан, Якутію та інші місця СРСР.

Мова слідчого дуже примітивна й побудована зі стереотипних фраз; „ти ворог", „ти фашист", „націоналіст", „контрреволюціонер" та інше. Та проклони, лайка, матювання — найудосконаліші в світі.

Перевозили вязнів у т. зв. „Чорному вороні" — окремому авті, призначеному для арештованих. Це крите авто було опанциороване залізом, — мало дві лави. Таких кариток було безліч, і вони курсували від тюрми до НКВД днями і ночами безустанку.

По дорозі частенько люди божеволіли й вигукували якісь несинітниці, або виголошували промови на весь голос. Навіть і до таких застосовували попередні методи катування, бо їх не уважали хворими. Люди гинули в лабетах слідчих, спянілих від крови й горілки.

Слідство велося за принципом примусити страдальця написати на себе обвинувачення всякою ціною, навіть водити до кімнати для розстрілів, або садовити на залізний кіл, не кажучи вже про найдобірніші інші фізичні і психічні знущання.

Деякі мученики котилися у прірву згоджувалися писати і підписувати, що їм не подали. Таких уважали за „раскаявшихся" і ставили для прикладу іншим, хоч присуд був однаковий.

Слідство вже заздалегідь було наставлене на те, як і в чому треба страдальця обвинуватити. Наприклад, в шпіонажі на користь Німеччини чи Японії. Були такі сміховища, що прим. сьогодні вас примушують дати зізнання в шпіонажі на користь Німеччини, а за два-три дні, вже.. в користь Японії зауважуючи, що попередній „шпіонаж" не підходить... Або примушували зізнавати, що подавав до німецького консула відомості про паперові фабрики, а потім зміняли обвинувачення, кажучи, що, мовляв, ці відомості є в довідкових збірниках, і давай інший матеріял.

Знущання над людиною переходило всякі поняття. І так, одного співака з хору Півд.-Зах. залізниці на допиті примусили плазувати по кімнаті. На нього сів верхи слідчий і казав співати улюблену жидо-большевицьку пісоньку: „Широка страна моя родная".

Нещасних жінок роздягали, знущались над тілом і душею, відбивали огрудя — ображаючи найнепристойнішою порнографічною лайкою. Або допитуючи вас, викликали водночас у сусідню кімнату вашу дружину й знущалися над нею, щоби ви чули її стогін, зойки. — Після цього слідчий цинічно заявляв: Її доля у ваших руках...

Місяцями по ночах водили на такі допити й не давали спати. Десятки днів та ночей люди стояли по підвалах, коридорах, камерах, мов непорушні статуї.

Не маю можливості описати всіх цих насильств.

А проте і цей жахливий режим — не зламав волі передових людей. Вони жили своїм життям з тведою вірою в краще майбутнє. Вірили, що жидо-большовизм пропаде. За це й молилися страдальці-мученики за віру — священики, ці постійні спутники більшовицьких тюрем і каторг.

Д-р. мед. І. К.

*) Початок гл. в ч. 279 „Кр. Вістей".

Японці йдуть вперед

БЕРЛІН. — Участь японців на Далекому Сході не остала тільки початковим успіхом. Вже сьогодні зарисовуються виразно контури великого удару японських військ на південному пацифіку. Цей випад на схід хоронять та поширюють наступи на Гаваї Вейк і Гуам. Велику частину американського летунства на цих базах можна вже було знищити. До цього долучуються успішні летунські атаки на Сінгапур, де знищено гангари, що без сумніву означає знищення багатьох ворожих машин. Вирішальним моментом однак є те, що японці стали кількакратно ногою на Філіпінах. І так подають з Манілі, що японці могли на північ і південь Люцону висадити контингенти військ. Люцон, є як відомо найбільшим островом Філіпін.

На півдні острова біля Лягаспі японські війська засіли в малій, але важній пристані провінції Набаг. Маніля, столиця Філіпін не забезпечена перед японським летунством. За радієвою вісткою з Бандег 27 тяжких японських бомбовиків атакувало вночі на пятницю військові бази в Манілі. При цьому поцілено також форт Мек Кінлей.

Війна триває щойно кілька днів, а вже морський відділ цісарської головної кватири в Токіо може подати, що на Філіпінах знищено дотепер 202 американських воєнних літаків, між ними 77, що їх зістрілила японці. За це втрати японців є дуже малі. Загалом пропало 9 морських літаків, а про один нема вістки.

Ініціятива по боці Японії

СТОКГОЛЬМ. — З дотеперішнього ходу бою на Далекому Сході американський знавець в „Манчестер Гуарді" робить висновок, що японський провід вхопив у свої руки стратегічну і політичну ініціятиву так, що фронт держав АБЦД бачить себе зіпхненим до оборони. Тому втримати життеві комунікаційні шляхи до военного театру на Далекому Сході, але також, як думає знавець — дорогу до театрів війни на середньому і Далекому Сході через Пацифік булоби незвичайно трудною проблемою.

Японія пробувала в першому ударі розірвати ланцюг північно-американських баз і вийшла не без успіху відразу на найбільш рішальних місцях. Головна база Зл. Держав на Пацифіку, Гаваї, потерпіла вже важку шкоду а також на Малаї положення рівнож є всім іншим, тільки не небезпечним

ТРЕБА ПІДНЯТИ НАРОД!

ОПОВІДАННЯ БУВШОГО КАНДИДАТА В КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ.

Як третю статтю воєнно-полоненого наддніпрянця друкуємо надіслане нам нашим берлінським кореспондентом КТВ. оповідання б. кандидата в комуністичну партію, основане на канві його власної автобіографії.

1930—1932 роки, так хутко вони пролетіли для мене. Сонячний Кавказ, навчання, прагнення освіти, все це відривало мою увагу на деякий час від долі батьківщини. Але часом, визволяючись від науки й турбот, я пригадував, як мене проводжали до армії родина та товариші, як мати плакала, що не було білого хліба та страви, щоби хоть трохи нагадати, відізд до армії „рекрута", як це колись бувало. Опісля листи з дому, скарги на гірке життя. Та не хотілося всьому йняти віри. „Тяжкувато, не без того" — думав я собі, але й неможливо, щоби було аж так уже безпорадно". Придивлявся до життя в місті Тифлісі: коли важко там, то й тут мусить бути не легко, але ж ні життя в Тифлісі не таке вже й кепське, в околицях ще дуже мало колгоспів, про них не так вже багато й мови тут, а селяни-кавказці, ще можуть похвалитися достатками. Чим же гірша Україна? Так я міркував та розважав себе як міг, а душею рвався туди, в Україну в своє рідне село. Може там господарювати взялися бездарні харцизники і своїм невмінням тільки людей мордують? Ось я повернуся. Візьмусь за громадські справи в свому селі, згуртую круг себе добрих хлопців, гарних господарів. Ми ще не такі порядки покажемо! А поки... вчитись, вчитись і вчитись. І я ночами просиджував над книгами, працював, думав, копався в бібліотеках. Нелегка справа вчитися без школи, та я не відчував втоми. На мене звернули увагу, звільнили як червоноармійця від зайвих робіт. Відділ народньої освіти прислав мені листа, що мене, як мешканця Тифлісу, будуть вчити завіч і постарчати підручним матеріялом, бо я дуже сумлінно вчусь. Тифліський комуністичний університет радить мені вступити до партії і я зможу вчитись у його мурах, а покищо висилають мені позавіч лекції і я вчуся, разом у двох містах, і так успішно, що не без гордости помічаю круг себе чималу пошану. Ось уже кінчається моя служба в армії. На мої запити, як поступити далі, з Баку мені висилають посвідки та рекомендації в Москву. Університет дуже жалкує, що я всього лише кандидат до партії, але видає мені на руки деякі мої контрольні роботи з добрими відмітками та висновками, рекомендаціями; запросили у Москву і я нарешті одержав запрошення до педагогічного інституту, де мені залишилось вчитись тільки один рік на 4 курсі „суміровать і оформіть знанія" і моя дорога в життя... широка, ясна, уквітчана лаврами. Хай дарує мені моя змучена батьківщина, що в ті часи я не помічав її страждання, бо коли моя уява тоді шаліла від осягів, коли я захоплювався освітою, то я гадав, що я цим роблю користь не тільки для себе, але здобутим знанням віддамся їй цілком.

Осінь 1932 р., моя служба скінчилась. Я їду до Москви, викладачі військової школи дають мені тисячі порад, та добрих побажань. Я беру проїздні документи в Москву через Житомир, де ще буду мати деякий час погостити в рідному селі.

Коли я прощався з моїми приятелями, містом, Кавказом, не гадалося мені тоді, що я прощаюся і зі своїми мріями та плянами. Не знав я, що звідтіль починається моє інше життя.

Житомирщина... прямую від стації до дому... думки мої вже давно вдома. Похмурна осінь, чогось не видно людей, зустрічаю знайомі обличчя, та чогось вони заклопотані, нуждені, сторонятьcя від мене, а мені так хотілося б поговорити зі всіма, розпитати про все, розказати про свої вражіння. А як змінилося село! Хати не мащені, плоти розібрані, садки понищені, зруйновані господарські будівлі. Ще два роки тому, село мало інший вигляд!

Рябко мене пізнав (яка розумна тварина!). Він спершу, побачивши мій сірий армійський одяг, з. гарчав, але вчувши мій голос, скоро кинувся до мене і почав ласкатись. З хати вибігла мати. Як провожала вона мене з плачем, так і зустріла. — Батько витягував з клуні делі і коли я привітався, він після цього, наче почуваючи якусь провину, виправдувався:

— Ось вже й клуню розбираю, нічим в печі пропалити. Виривaю делі, а так боляче... так боляче, наче зуби виривaю... Що буде далі? Не знаю Коні вже мусів продати, корови нема, один Рябко остався в господарстві, та й його нічим годувати. Ось ще клуня та рештки хлівів... Може хоч на дрова пригодяться на зиму, як не заберуть за податки. Догосподарювався! Ну, ходімо до хати. А як ти підріс! Яким козаком став... га?

В селі майже всі вступили до колгоспу, багато людей повиселяли невідомо куди, поруйновано їх господарства. Поза колгоспом залишилося щось біля десятка господарств. І мій батько не хоче вступити до колгоспу. Від землі відмовився, але податки накладаються як і раніш. Працює каменярем, хліба немає, замість хліба, мішають сухий вереск з кользою. Трохи лишилось картоплі... от і все, а ще й до зими далеко. Ще недавно було щось біля пудів шість жита та от прийшли з сільради і забрали останнє. На селі люди вже починають пухнути. Хліба ні в кого немає, а заборгованність державі у кожного величезна. Селом кермують чужі люди, прислані з міста та району. До селян вони ставляться по казьонному. Ніяких ознак цього демократизму, що ще трохи хоть у фальшивій формі було його до мого відізду в армію. Люди голодують, пухнуть, а їх ще до того непокоять різними податками „єдиними" і „зустрічними". Людям треба допомоги, а з них замість допомоги здирають останнє, грабують майно, виганяють з хат, прозивають ледарями. Були й такі безглузді випадки, коли людину. вже зовсім спухлу від голоду, обвинувачують в переховaнні борошна(!), й таких роздягненими зачиняють на ніч у холодну кімнату. Розбились мої давні мрії, про те, що непорядки в селі можуть бути через невдале кермування місцевої влади. Тепер уже й місцевої влади не вибирають, як раніш, а назначують. переважно з комуністів та комсомольців, а голод не тільки в мойому селі, всюди, на всій Волині, на Київщині і по всій Україні! Ні, щось не те! Але що, з яких причин, хто винен цьому? Невже ж не бачить держава?

Одного разу пішов я до сільради, думав заступитись за батька й повернути заграбоване жито. Розказую, що рідня голодує, що батько вже старий і не може працювати. Та й взагалі, просив пояснити, чому в селі таке знущання над людьми. Голова сільради з призирством відрізав:

— Як вам, молодий чоловіче, не соромно! А ще й червоноармієць, вчився! Нічого плакати тут крокодилячими сльозами, ваш батько такий святий, та чесний, а до колгоспу не йде. Значить він проти радянської влади. А нам треба цілком перебудувати село, на новий, соціялістичний лад. Ні. куди гратись! Державний плян мусить бути виконаний і перевиконаний. А хто проти, хай жалкує на себе.

(Докінчення буде). **Яків Марченко.**

ЮРІЙ КОСАЧ. 26)

Рубікон Хмельницького

Ахіллес хотів запитати Хмельницького, чи таки дав йому кардинал сто тисяч люїдорів на козацьку ребелію, але не посмів.

— Комуж урешті служить ця людина? — подумав про себе Хмельницький і слухав далі, відгорнувши щипцями нагар на свічці.

— Горобці цвіркочуть про твою спілку з кардиналом, капітане, сказав посміхаючись Ахіллес, — ти допоміг йому здобути еспанські Нідерланди, чим учинив нездобутий вал для Франції. Ти допоміг йому здобути Дюнкерку — ключ до моря. Доки Франція не матиме моря — їй нема що мріяти про поконання Еспанії. Також і на шведському дворі, у вільний час від філософічних диспут із Декартом, говорять багато про тебе, капітане...

Вулицею пройшла варта. Чути було брязкіт палашів і галябард, сміх і голоси — потім усе стихло.

— І Швеція й Франція раді тебе й твоїх козаків купити. Та ти дорожись, мості капітане. І пильнуйся: добрі голови в кардинала й у канцлера Оксенштіерни, раді забагатіти твоїм коштом. Але єсть ще одна сила, що дрімає, як і ваша, козакоукраїнська, мості капітане...

І Ахіллес, цей впевнений, зрівноважений і непохитний воїн-політик, що вмів маскуватись, спалахнув. Очі заграли й йому, кришилось, бризками розсипалось, сліпучими, гострими бризками розжарене залізо його слів. Хмельницький принишк.

— В крові, в димі мушкетів і гармат, серед зойку й лементу карається нещаслива, безталанна німецька земля. Армії переходять нею, армії розбійників, мародерів, волоцюг — палять села й міста. Двацять вісім років найкривавішої війни! Здається, ніколи, ніколи не підведеться з румовищ цей край, пошарпаний, поділений, загарбаний чужинцями. Але, слухай, мості капітане, мене! Час прийшов, щоб і ця земля відродилась. В муках і серед болю, але вона відродиться! Вірю в це так, як ти віриш у свій край, капітане, бо за нього терпиш, за нього себе тортуруєш. Єсть бо володар, що Німеччині шлях до слави покаже...

— Хтож це такий, рітмайстре, спитав Хмельницький, затаївши віддих.

— Фридрих Вільгельм, курфюрст і електор Бранденбурзький...

Ахіллес прошепотів це імя й замовк. На його смаглому чолі блукали проміні. Між хмаринами. Був увесь у мрії, в майбутньому, Прагнув. Так болюче, так жадібно, мов скупар, прагнув.

А в цього другого — у капітана Хмельницького — вилискували в темних зіницях скалки, мов ватри в далекому степу серед ночі.

Були обидва мрійники.

— Між нами, продовжував Ахіллес, Річпосполита, річ нічия, річ посередня, ніяка, незясована. Франція й Швеція далі — мов шуліки з витягненими кігтями. Бурґ і Ескуріял — запліснілі, з непогаслими хижацькими мріями не в силі вже чогось піднятись. Семигород, Литва, Москва — дрібне це й дике, не посміє ніколи снити про славу. Тільки ми — дві нації, Богом обрані, Богом так важко карані, бо грішні, маємо один шлях...

Він замовк і допитливо глядів на капітана. Але цей сидів непорушно, камяно. Так як на полі битви, просто в очі смерті дивлячись. Бо нікому не вірив, тільки собі. Ніяким словам, ніяким запевненням, нічийій щирості. Бо був як вовк між вовками. Бо чекав завсіди удару й хотів його завдати скоріше, ніж зазнав би сам.

Та сходами зарипіли кроки. Хтось біг наверх, спішно. Застукано.

— Ввійди, спокійно сказав Хмельницький.

В кімнату ввійшли люди: Мрозовський, Усевич, Ґловацький, Нестеренко, Ремиґіян Сурин. Кімната заповнилась мужами, в залізо убраними, що брязкотіли нетерпляче шаблями, подзвонювали острогами. А з ними разом, із хуртовини й мжичі прийшов чоловік, у польській делії та в кунтуші, в опанчі накиненій на плечі, озброєний і заболочений.

— Соболю! Гукнув Хмельницький і встав до нього з простертими руками, Іване Соболю, звідки тебе Бог несе?...

— З Варшави, втомлено сказав шляхтич, скидаючи опанчу, просто з років соймових. Сойм зірвано, мості сотнику Хмельницький. Король досить учинив шляхетській контрадикції. Конституція шеститижневого сойму прийнята, всі затягнені відділи розпущено, а тих, які не розійдуться добровільно, наказано як ребелізантів сікти. Обіцяно, що на пізніше ніколи ніякі затяги не будуть чинені, ніякі війни без згоди панів послів і сенаторів не будуть проголошені, ніяких чужинців, як пакта конвента велять, при королю бути не сміє. А ґвардія королівська не більше як 1200 мужви виносити буде...

Іван Соболь, шляхтич київської землі, проказав це все і смертельно втомлений сів у крісло. Гнав бо з Варшави день і ніч, щоб друга, чигринського сотника, що йому на вістці залежало, як найскоріше сповістити.

(Далі буде)

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Війна на Тихому океані

Від тієї хвилини, коли на Тихому океані почалися воєнні дії між Японією та Злученими Державами, всіх цікавить питання, якими силами розпоряджає в тій боротьбі Японія, яка вже в першому дні війни завдала важкі втрати ворогові. Відомий німецький щоденник „Дойче Альгемайне Цайтунг" з 10. XII. ц. р. ч. 612/613 подає в статті п. з. „Японські морські сили", що на підставі відомого вошингтонського договору з лютня 1922 р. японська фльота стояла в порівнанні з фльотою Англії та Злучених Держав у відношенні 5:5:3. В 1936 р. Японія скинула вже зі себе обмеження вошингтонського договору. Саме в часах перед 1936 р. Японія розпоряджала такою фльотою: 9 панцирників, 6 літаконосців, 7 авіоматок, 12 важких кружляків, 5 панцирних кружляків, 25 легких кружляків, 112 контрторпедовців, 12 торпедовців і 60 підводних човнів. До цього ще треба додати цілу масу менших боєвих одиниць, як кораблі до минування, мінолови, канонірки і кораблі для постачання.

Від 1936 р. Японія мовчки, але дуже дбайливо розбудовувала свою фльоту. Зі зовсім зрозумілих причин все те було вкрите тайною, але деяке поняття про те, як Японія розбудовувала свою фльоту дає стаття одного японського морського спеціяліста в місячнику „Берлін — Рим — Токіо". Тепер цю статтю частинно переповів „Фелькішер Беобахтер" з 10. XII. ц. р. ч. 344 п. з. „Морська війна на Тихому океані". З неї виходить, що командування японської фльоти приготовилося на всі можливі рішення на Тихому океані.

Далі японці змодернізували всі існуючі панцирники, літаконосці, кружляки і нищильники. Отже японці першусього збільшили скорість кораблів, зміцнили їх опанцирення та змодернізували калібер гармат. Згаданий японський старшина торкнувся також і справи будови нових кораблів. Він так писав тоді:

„Віддавна це відомо і про те раз-у-раз згадували прилюдно, що Японія будує 2 панцирники, 3 літаконосці або авіоматки, 2 легкі кружляки і 10 нищильників. Для доповнення треба тут згадати, що частина тих одиниць уже віддавна готова і що вже почали будувати нові одиниці. При тій будові нових кораблів особливу увагу звернули на нищильники і важкі кружляки. Будівничі здібності японських інженерів дали тут усе найкраще, на що вони могли спромогтися".

Англійці та американці вже давно побоювалися будови японських важких кружляків, що відзначаються особливою боєздатністю. Саме якщо мова про той рід кораблів, то японці зорієнтувалися, що й англійська й американська фльота особливо слабі під тим оглядом і тому почали будову таких одиниць. Далі цікаве ще і те, що коли порівняти число готових японських кораблів, то коли мова про літаконосці, важкі і легкі кружляки, число тих японських одиниць зрівнялося з числами таких самих американських одиниць. Саме ті одиниці японської фльоти мають виконати особливу ролю:

„Завдяки їх відповідній величині і важкому озброєнню вони зможуть успішно перервати ворожі засоби сполуки на Тихому океані".

„Далі — читаємо у „Фелькішер Беобахтер" — японські морські круги зазначують, що Японія має третю щодо величини торговельну фльоту і тому розпоряджає численними новітніми й скорими торговельними кораблями, що надаються на помічні кружляки. Великі водні простори Тихого океану з величезною кількістю всяких криївок цього світу — океанських островів — це ідеальний ловецький терен для помічних кружляків, особливо коли мати на увазі незвичайно довгі сполучення Злучених Держав із південними базами сирівців. Також і японські підводні човни — це переважно такі підводні човни і підводні кружляки, якими можна послугуватися на океанах. Якщо мова про них, то слід пригадати, що при їх будові особливо добре використано німецький досвід із часів світової війни. З тієї статті, що вже в травні вийшла з японських морських кругів, виринає рішучість Японії не дати одурити себе шантажуванням Рузвелта. Це видно з тих слів, що саме тепер здійснилися: „Японія стоїть на боці великодержав оси і разом із ними вона відкидає всяке змагання поширити війну. Але на мову гармат Японія відповість у такий сам спосіб. Японська фльота знає дуже добре, що на випадок війни настане година її дій та година віднови своєї повної блеску слави з-під Цушіми. Світ не повинен забувати, що в сьогоднішніх командантах японської фльоти живе дух адмірала Того".

Голоси закордону про японські успіхи

МАДРИД. — „Японія не кидала ніколи погроз проти своїх ворогів", пише еспанський часопис „Мадрид" про війну на Далекому Сході. „В найчемнішій формі предложила вона свої домагання, а коли у Вашингтоні і в Лондоні думали, що зможуть її збутися словами і погрозами, то і тоді не стала Японія нечемною. Вона не відповіла також багатомовними пророцтвами своїх адміралів, що хоче зліквідувати в кількох тижнях противника. Вона просто ударила, але так, що найкращі кораблі ворогів затонули на віки у хвилях".

В подібний спосіб з признанням висловлюється французька преса. Коли втрата американських воєнних кораблів „Оклягома" і „Вест Вірджінія" стала для громадянства Злучених Держав сильним ударом, то тимбільше відноситься це до Англії при втраті її воєнних кораблів. Про те говориться в офіційному коментарі агенції „Офіс". „Ішло в цьому випадку про обидва однісінькі лінійні кораблі, які могли своєю скорістю і озброєнням суперничати з модерними боєвими кораблями німецької фльоти".

Японія відповідає на заморожування банкових конт

ТОКІО. — Відповідаючи на такі ж звернені проти Японії заходи, наказало японське міністерство фінансів негайно заморозити японські конта таких середньо — та південно-американських країн: Перу, Бразилія, Костаріка, Нікараґва, Ґватемаля, Гондурас, Куба і Домініканська республіка. Цей розпорядок міністерства фінансів не заторкує рішення японського уряду вважати виповідження війни з боку деяких середньо-американських держав за неіснуючі.

Як повідомляє „Асаґі Шімбун" з Бангкоку, сіямський уряд наказав у четвер замкнути англійські та американські банкові конта в Сіямі. Як каже урядова вістка, англійські конта в Сіямі мають 184 міліонів батів, американські на 23 міл. батів. Ці засоби наказано у висліді оборонно-зачіпного союзу, що існує між Сіямом і Японією.

МАСОВІ МАНІФЕСТАЦІЇ В ТОКІО.

ТОКІО. — Важкі удари, що їх завдали японці ворожим державам вже в перших днях війни, викликали скрізь у Японії спонтанне захоплення. Який дух панує в японському народі, виходить вже хочби з того, що прем. Тойо дістає щоденно з усіх кол населення, в тому від багатьох шкільних дітей, пересічно 10.000 листів з заявами необмеженої готовости до пожертвування.

210.000 членів союзу зібралось у середу вранці на ріжних площах Токіо і пішли під палату цісаря. Дефіляда перед палатою тривала три години, при чому прочитано резолюцію, щоб не подаватися і не уступати, доки бій не буде вирішений. Також на стадіоні Кокум зібралося в середу на масову демонстрацію, яку влаштували головні часописи Токіо, коло 100.000 людей.

ПАНІКА У ВОШИНГТОНІ.

СТОКГОЛЬМ. — У Вошингтоні ставлять на всіх вулицях, які ведуть до Капітолю, барикади. Так каже вістка „Юнайтед Прес" — поміщена в шведській пресі. Покликано спеціяльно відділ поліції для охорони Капітолю. Ця поліція озброєна в скорострілі і газові маски. Перед всякими важнішими будинками розставлено окремі осторожі, а на Капітолю стоять моряки з баґнетами на остро. Навіть на коридорах будинку Капітолю уставлено сторожі, які замикають доступ до поодиноких частин будинку.

ПОЛОЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

СТОКГОЛЬМ. — З Лондону подають: „Дейлі Мірор" пише про положення американського промислу і заявляє, що казку про американське багатство треба основно знищити. Одним з найважніших воєнних металів є алюміній. Німеччина не відчуває жадного його браку, але Злучені Держави Америки не мають його навіть подостатком на власні воєнні потреби. Таксамо погано стоїть справа з маґнезією, яка є також важна для будови літаків. В р. 1942 не стане Злученим Державам Америки 20 мільйонів фунтів маґнезії, а також 27 мільйонів тон сталі. Що до ґуми то Злучені Держави Америки здані цілковито на закордон. Серед таких умовин стає американська поміч щораз більше проблематичною.

НАЙКРАЩЕ ПРИЗНАННЯ ЦІСАРЯ.

ТОКІО . — Шеф японської морської фльоти, адм. Ізороко Ямамото, дістав надзвичайне відзначення проклямацією цісаря, яка висловлює підлеглим йому збройним силам, які діють коло Гаваїв найвище признання за удари, що розтрощують ворога.

ЗІ ЛЬВОВА І З КРАЮ

Львів, 10. грудня 1941.

ШКОЛИ У ЛЬВОВІ.

У Львові працює 15 українських народніх шкіл, в яких є к. 5.000 шкільних дітей та понад 150 учителів. Кілька шкіл мають ще урухомити, як тільки шкільні чинники дібються отворення відповідних будинків. Українські школи розміщені по всіх районах міста, на жаль, ще не всі діти українських батьків записані до своїх рідних шкіл. У деяких школах наука ведеться на дві зміни; великою болячкою є також недостача потрібної кількости шкільних підручників.

Польських народніх шкіл на терені Львова працює 37; у тих школах є к. 13.000 дітей та понад 400 учителів.

Щодо фахового шкільництва, то у Львові працює покищо всього 5 українських шкіл цього типу. З них найбільша торговельна при вул. Курковій, у всіх інших фреквенція незадовільна. Взагалі український Львів виявляє за мало зрозуміння для фахового шкільництва і в тому напрямі треба ще повести відповідну акцію.

Польських фахових шкіл всяких типів і видів отворено досі на терені Львова 12; до них ходить к. 3.500 учнів (епиць), з того до самих торговельних шкіл 1.550 молоді.

Зате краще поставлено у нас справу дитячих садків та взагалі опіки над дітьми, бо у Львові працює 19 українських садочків, якими охоплено 1.150 дітей. Крім того існує 8 кухонь, в яких дістає поживу 1.935 бідних українських дітей. Позатим є ще 4 дитячі будинки з 250 дітьми та 4 бурси з 161 учнями. (В стадії організації ще 1 дит. будинок та кілька бурс). Опікою та всебічною допомогою охоплено у Львові 3.847 українських дітей та молоді.

Польських передшкіль (садків), ведених міським Виділом суспільної опіки, працює на терені Львова 29; в них перебуває 1.854 дітей у віці від 3—7 літ. Але поза тими садками є ще кільканадцять захоронок та передшкіль, якими опікується Польський Комітет Допомоги, а крім того багато захоронок та всяких захистів, ведених при численних у Львові жіночих і мужеських римо-католицьких монастирях.

Довідуємося, що окремої жіночої гімназії у Львові (одинокої української жін. гімназії в цілому краю), що в ній наука вже була розпочалася, не буде, а буде замість неї друга мужеська гімназія, до якої приймуть тепер тих хлопців, що їх прохання відкинули через недостачу місця. В мужеських гімназіях можна приняти до кожної кляси найвище 5 дівчат.

З ЛЬВІВСЬКОГО ТЕАТРУ.

Також виставу опери „Мадам Батерфляй", про яку вже була коротка згадка, можна вважати новим великим досягненням нашого театру. Зокрема треба підчеркнути голосові вальори співачки п. **Поспієвої**, що в головній ролі виявила не тільки високу музичну культуру, але й великий драматичний хист, створивши таким чином досконалу креацію гранітної постаті японки. На похвалу заслуговує і її партнерка п. **Черних**, у ролі Сузукі, виведеної незвичайно поправно під голосовим і під сценічним оглядом. З мужчин треба поставити поруч д-ра **Тисяка** (Пінкертон), що по мистецьки володіє своїм звучним голосом і свобідно почувається на сцені, молодого співака п. **Рейнаровича**, який у партії консуля Шарплеса, підбив собі слухачів і своїм вирівняним, незвичайно шляхотним баритоновим голосом, і своєю поставою та виглядом. Цей співак може при дальшій пильній праці зайти ще дуже далеко. З інших виконавців заслуговують ще на згадку пп. **Карпяк** (маклер Горо) і **Геляс** (бонза).

Орхестра під вправною рукою диригента **Л. Туркевича**, стояла на мистецькій висоті, тому треба висказати п. Л. Туркевичові повне признання за те, що зумів усе повязати разом і вивести таку гарну, при тому нелегку виставу. Не менше признання належиться і п. **Блавацькому**, якого режисерську руку видно і в найменших дрібницях.

Словом — опера ця з кожного погляду пройшла вдатно, тому не дивно, що саля на всіх дотеперішніх виставах випродана.

ОСОБОВИЙ ЗАЛІЗНИЧИЙ РУХ ВІДНОВЛЕНИЙ.

З перших днів грудня урухомлено особовий залізничий рух для цивільного населення на терені Галичини, а також комунікацію з іншими частинами Ген.-Губернаторства. Але з уваги на те, що особові поїзди курсуватимуть зпочатку в обмеженій кількості, та що кількість подорожних може бути дуже велика, користуватись зал. поїздами можуть тільки ті особи, що дістануть дозвіл купити білети (т. зв. „Цуляссунгскартен"). Такий дозвіл видають на зал. стації (у Львові на гол. двірці або на стації Львів — Підзамче), але найвище на 48 годин перед відїздом дотичного поїзду, за оплатою 1 зол. за блянкет. Подорожний може взяти зі собою тільки ручні клунки (валізки, несесери, наплечники і т. п.); багажів надавати ще не можна, бо багато поїздів не має поки що клункових вагонів. Жиди можуть їхати залізницею тільки у виняткових випадках.

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ НА ПРОВІНЦІЇ.

До списку українських провінціональних часописів, що виходили в Галичині, після уступлення большевиків треба ще додати **„Нове Життя"** в Рудках (вийшли 4 числа, тепер не виходить) та **„Калуські Вісті"**, що виходять замість першої калуської газети, яка стала була появлятися після приходу німців, п. з. „Золотий Тризуб".

ДРІБНІШІ ВІСТКИ.

„Народня Торгівля" переводить далі ліквідацію власних крамниць у Львові, щоб зменшити свій адміністраційний апарат та кошти завідування. В останніх днях зліквідувано дальших 8 крамниць з хлібом і 19 крамниць споживчих, так, що тепер має „Нар. Торгівля" у Львові 49 крамниць з хлібом, 92 споживчо-хлібових і 80 споживчих, разом 221.

Відділ опіки над молоддю при Українському Краєвому Комітеті у Львові приступає до організації Куренів Молоді (на зразок таких же Куренів, організованих Українським Центральним Комітетом у Кракові).

Молоддю, що перебуває в таборах „Української Служби Батьківщині", опікується Український Краєвий Комітет. Такі табори є м. ін. у Львові та у Винниках.

У Львові ходять тепер у ранніх та вечірніх годинах окремі трамваєві вози призначені для виключного вжитку німецького населення.

У Львові померло в листопаді 1.387 осіб, з того 982 арійців та 405 жидів. Цікаво що на 982 померших арійців припадає аж 751 мужчин і тільки 162 жінок та 69 дітей. Велику перевагу померших мужчин над жінками виказують також жиди, бо на 405 помершиx було серед них 205 мужчин, 107 жінок і 93 дітей. Від нещасливих випадків померли 32 особи (19 арійців і 13 жидів).

У звязку з пересуненням речинця для переселення жидів з міста у жидівську дільницю з 14. 12. ц. р. до 28. II. 1942 появилося ще додаткове пояснення того змісту, що українське й польське населення Клепарова, Замарстинова і Знесіння Нового має покищо залишитись на своїх місцях. Це торкається також тих, яким призначено вже мешкання в місті. В кожному випадку треба спершу виждати, який речинець для переселення арійського населення з дотичних районів міста видасть губернатор або поліційна влада.

У Львові гостив також через три дні Державний Театр Генерал-Губернаторства з Кракова, що виставив оперету Легара „Країна усміху", при чому третя вистава була призначена виключно для українців. Білети на всіх трьох виставах випродано до останнього місця і саля гарячо витала виконавців, зокрема чоловіх: Ліссу Кайзер, Карльгайнца Кайзера, Ґерту Фоґт і Карла Льонана та диригента Курта Штоернагеля. На третій, прощальній виставі вручено гостям пані II. дії два прегарні коші квітів: від виділу пропаганди при уряді губернатора та від українського міського театру.

Львівські мистці приготовляються до отворення в найближчому часі малярської вистави. Участь візьмуть: Кульчицька, Іванець, Осінчук, Дмитренко та ін.

Для цивільного населення призначено у Львові 7 готелів: „Європейський" при Марійській площі, „Брістоль" і „Галичина" недалеко оперного театру, „Вікторія" при вул. Краківській, „Савой" при вул. Собіського, „Французький" і „Гранд".

ПОМЕРЛИ

Марія Олексин, емер. нар. вчителька, член Марійської Дружини та інших харитативних і культурно-освітніх установ, померла у Львові на пятнистий тиф 25. XI. ц. р. в 54 р. життя, сповняючи громадянський обовязок.

Олександер Ціпановський, емер. управитель школи, поручник б. австрійської та української армії і б. політичний вязень помер у Львові 27. XI. ц. р. в 70 р. життя.

Григорій Франц Джигало, управитель школи в Чижикові к. Львова, помер 29. XI. ц. р. в Чижикові у 51 р. життя (на пятн. тиф).

Сидір Олесницький, емер. зал. інспектор, помер у Львові 4. XII. ц. р. у 76 р. життя.

Олена Кулачковська, б. директорка дівочої школи ім. Шевченка у Львові, померла 6. XII. ц. р.

Степан Тютько, б. працівник Нар. Торгівлі, помер у Львові 7. XII. ц. р. у 64 р. життя.

Львовянин.

Даремний заклик

Уже в двох числах „Ілюстрованих Вістей" були заохотливі статті на тему творення літератури*). Спершу сконстатовано, що „література еміґрації" не виправдала себе, створивши за два роки лише „одну ориґінальну повість", а в другому числі, мабуть той сам автор, закликає письменників знову „сідати за столи" й творити „здорову літературу". І то в спішному темпі, бо інакше їх мовчанку можна б назвати по-большевицькому — саботажем.

Настрій заклику ударний і може й зрушить декого з „пишущих". Та справа ця занадто поважна й дорога людям, близьким до літератури, щоб її можна збувати легко киненими пропагандивними фразами. Саме натяк на большевицькі обставини, на грубо диктовану творчість радянських письменників, повинен був стримати автора від такого заохотливого тону. Причина, чому наші письменники мало видали впродовж цих двох останніх років, лежить глибше. І щойно збагнувши її, можна лікувати лихо.

Коли взяти під розгляд літературу двох останніх літ, то вона не така вже вбога. Одна збірка давніх віршів (Мосендз), сім нових збірок (Ольжич, Янів, Кравців, Лятуринська, Чирський, Гординський, Ірлявський), чотири дебюти (Ольшенко-Вільха, Гарасевич, Климкевич, Дяченко) і навіть переспів одного з давніх поетичних корифеїв — О. Олеся. Проза менше багата — повість, що появлялась у журналі, вийшла книжкою (Мосендз), кілька збірок новель (Мосендз, Єндик), три повісті (Б. Лепкий, Винницька, Кархут), трохи мемуаристики (Б. Лепкий, Винницька) і літературознавства (Б. Лепкий, Антоненко, Гнатишак, Романенчук).

Отже дорібок нічого собі. Правда, хибою його те, що тематика цих творів не є гостро актуальна. Задуми, чи навіть твори повстали ще в передвоєнному часі і тепер виживались друком. Зовсім зрозуміло. Мистецький твір переходить від спонуки до готової книжки довгий шлях і цей шлях вимагає часу. На видавничому ринку все появляються твори, задумані чи створені тому рік-два, а інколи й більше.

Автор обох закликів натякає на те, що німецькі письменники „безпосередньо реаґують на свій час", щоб присоромити тим наше безділля. Німецька література краще реаґує на час, як наша, але це тому, що вона розвивалась природно й многогранно. В неї діють спеціяльні жанри, що в нас дуже слабо, або зовсім незаступлені. І саме вони розробляють сучасну тематику — фейлетоністи й репортажисти. Вони можуть опрацьовувати клаптики настроїв, враження, ситуації і давати швидку лектуру на теми дня в часописах або самостійних збірках. У нас фейлетоністів і репортажистів майже немає. Це вже давня болячка наших редакцій, яким фейлетону-новелі завсіди бракувало. Цей легкий жанр видно „не лежить" хліборобській нації і розвивається щойно з урбанізацією життя. Та водночас замало й цінилося таланти (Соня Бей, Анатоль Курдидик), що мали нахил до того, а вже про видачу книжкою їхнього дорібку не було й мови. Так, що не лише літературний, але й видавничий ринок не був наставлений на того роду творчість.

Німецька ж новеля чи повість не відбиває ще сучасного великого змагу, як це твердить автор статті. Навпаки, все ще виринають теми зі світової війни, яка стала для німецьких авторів невичерпаним джерелом натхнення. Дуже багато уваги присвячують мистці національно-соціялістичному переворотові в Німеччині й усі явища повоєнного життя — лихоліття, подиктоване версайським трактатом і розквіт останніх років — в літературі насвітлені всебічно. Також історична тематика — для зглиблення німецького первня — дуже жива. А сучасна війна вже певно дала сотні спонук, уже живе в мистецькій уяві. Та ще немає повного її зображення в мистецькій, особливо прозовій творчості. Як сказано, для схоплення якоїсь теми, для зясування засобів, для обрібки того матеріялу потрібно часу.

Насувається тут приклад совітської літератури, що мусіла творити негайно „на приказ". Вона діставала ніби то мистецьку реакцію на гасла доби. Які це давало осяги? Письменники брались за подиктовані сюжети і відповідно до своїх спромог, осягали в тому нераз гарної форми. Але проміж цю офіційну проблематику вбивалося клином підсвідоме авторове хотіння, як це відчуваємо в „Чотирьох шаблях" Яновського. І цей підземний вибух стрясав цілою гладкою поверхнею офіційної проблематики і обертав у нівець її дбайливі зусилля. Тому большевицькі літературні круги клеймили такі „вибухи" в українській літературі, а в російській звеличували (Ол. Толстой: Петро Перший).

Як бачимо, зовнішньою заохотою літературної творчости не оживити. Можна їй лише промостити шлях літературним журналом та добрими видавничими спромогами.

Автор обох згаданих статтей і плаче над неспромогою створення літературного журналу. Та коли він дійсно „пишущий", повинен знати, що це тепер поставити нелегко, хоч би з причин технічної натури. Найлекше повстає літературний журнал у середовищі, що гуртує більший літературний актив. Воєнна ж хуртовина розкинула наших письменників по різних закутинах та ніде не творили вони більшого гурту. Коли додати, що нові обставини вимагали збільшеної енергії на здобування насущного, то й не диво, що багато з письменників ще досі не обізвалось. Найкращий доказ дала Прага, що в останньому дволітті працювала доволі оживлено. Осторонь воєнних дій згуртувався тут мистецький гурток, повстали видавничі можливости та створилось читацьке середовище. І в Празі саме — крім „Ілюстрованих Вістей" у Кракові — повстав також журнал „Пробоєм", що плекає літературні інтереси.

Видавничої спромоги автор зовсім не торкнувся. А ця справа для українського автора не така проста. При теперішньому перетяженні друкарень та обмеженні паперу має першенство література практично-дидактична. Дістатись до друку авторові, що живе далеко від видавничого центру, та не може „припильнувати" свого твору, ще важче. Трапляються дивогляди, як роскішно видані й ілюстровані збірки ніякої літературної вартости тому тільки, що мають впертого й грошовитого автора, а другого боку цінні твори чекають черги місяцями.

Та врешті ломимося в відкриті двері. Оборона нашої літератури також зайва. Наші ж письменники пишуть!

Саме вийшла в Празі повість В. Кархута, друкується повість Ю. Косача. Наталена Королева саме закінчила твір, викінчує новий Ірина Винницька. Працює невтомно Галина Журба і творить нові цінноці Юрій Липа. Праця в мистецьких варстатах іде. Час такий великий та повний сподівань, що не дає нікому спочивати.

„Пишущий" автор може бути спокійний. Замість заохотливих закликів, краще приложити рук до покращання позитивних літературних явищ — літературного журналу та видавничої спромоги.

Л. Б.

*) С. С.: Література еміґрації, „Іл. Вісті" ч. 9; Пишущий: Слово до письменників, „Іл. Вісті" ч. 11.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

†

Ольга Ціпановська

Вночі з вівтірка (9) на середу (10). XII. в епідемічній лікарні при вул. Пекарській у Львові померла від висипного тифу, що його набралась від хорих полонених, заслужена українська громадянка, Ольга Ціпановська. Ця сумна вістка порушила глибоко українське громадянство Львова, найпачеж українське жіноцтво. Бо пок. Ольга Ціпановська за свою безмежну доброту, за голубне серце і працю для інших тішилася загальною симпатією всіх, що її знали. А знали її тисячі українців не тільки у Перемишлі, де вона найдовше розвивала свою корисну діяльнсть, але й у Львові (де вона провела останні роки свого життя) та в цілому краю.

Ольга Ціпановська була незрівняною учителькою-викладачкою педагогії і методики. Була й широко відомою пяністкою, доброю інтерпретаторкою Шопена і Лисенка, а крім того акомпаніювала на сотнях українських концертів. Але найбільшу популярність та любов здобула собі пок. Ціпановська за свою громадянську діяльність. В Перемишлі оснувала жіночу кооперативу „Труд" і вела в ній кравецькі курси. Працювала ввесь час з запалом у жіночих організаціях, зокрема в „Союзі Українок" та при кінці в Дружині кн. Ольги. На львівському терені організувала при „С. У" доріст, вкладаючи і в це діло немало ідейної праці. Ввесь час була теж діяльним членом наших музично-співочих установ, співаючи в українських хорах.

Коли йде про філянтропійну діяльність, то пок. Ціпановська ще в часі першої світової війни розвивала її як член Комітету допомоги раненим воякам у Відні. А по повороті до краю вже ніколи не покидала тієї праці. За її почином та спонукою створено в Перемишлі допомоговий комітет „Брат братові", що стільки добра зробив для наших братів та їх дітей зза Збруча, завершивши свою працю будовою захисту для цих дітей ім. С. Петлюри. Працюючи ще й на схилі свого віку для наших братів зі Сходу, звільнених з таборів полонених, заразилась від них і для них принесла в жертві своє трудяще життя.

Земля пером ідейній і заслуженій Громадянці!

Токіо заперечує затоплення „Гарука"

ТОКІО. — Відповідні японські круги відкидають з притиском американські твердження наче б то японський боєвий кружляк „Гаруна" затоплений на північ від Люцон. В повідомленні, яке появилося в пятницю вказують на те, що американці очевидно помішали „Гаруну" з легким японським кружляком, про якого затоплення підчас операцій біля Філіпін вже цісарська головна кватира повідомила. Найбільші японські втрати в боях в просторі Філіпін від початку ворожих дій сягають 1 мінолова, який пропав на північ від Люцон, ушкоорожих дій сягають одного мінолова, який пропав на північ від Люзон, ушкодження одного кружляка та одного дальшого мінолова. Як урядово повідомляють цей ушкоджений мінолов атаковано бомбами, після цього, як він захопив північноамериканський торговельний корабель.

„В найтіснішій співпраці на шляху до перемоги"

ТОКІО. — Міністр закорд. справ Тоґо зазначує в урядовій заяві, що підписання нового договору між Японією, Німеччиною та Італією про спільне ведення війни є справді основою, для щирих привітань, бо цим здійснено водночас високе бажанння цісаря. В найтіснішій співпраці з Німеччиною, Італією та іншими державами піде Японія шляхом блискучої перемоги до нового ладу. Цю подію привітали в Японії з найбільшою втіхою.

—o—

Новий президент Швайцарії

БЕРН. — Швайцарський парлямент вибрав у середу перед полуднем радн. д-ра Еттера, шефа швайцарського департаменту внутрішних справ, президентом союзу на найближчий рік.

Становище союзного президента має, як відомо, у Швайцарії більш формальне, ніж політичне значіння. Він головує тільки на засіданнях ради союзу і може в деяких випадках в їх імені діяти з титулу, що є президентом. Одначе в дійсній урядовій діяльності президент Швайцарії зрівнаний з іншими членами союзної ради, що колегіяльно вирішує всі важніші справи.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ГРУДЕНЬ.
14. Неділя — 27 по Зісл. св. Духа
15. Понеділок — Авакума пр.

— ПОДАЄМО ОТСИМ ДО ВІДОМА всім нашим передплатникам і зацікавленим у Німеччині, що чеками В-ва на наше конто в Берліні Psсhа ч. 68.085 можна вплачувати гроші тільки на передплату часописів. На висилку грошей на книжки, оголошення, та всякі збірки — мусить кожний мати окремий дозвіл від девізового уряду, Гроші вплачені не на передплату часописів не будуть прийняті. — Українське Видавництво.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ОТСИМ ВСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ, що не приймаємо жадних вплат для відборців у Німеччині, Протектораті і іншій заграниці. Надіслані тут таік гроші будуть негайно звернені.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ЗАМОВЛЯЮЧИХ У НАС КНИЖКИ, що покищо ДО ГАЛИЧИНИ не можемо книжок висилати, бо пачок до Галичини пошта ще не приймає. Усі такі замовлення просимо спрямовувати на адресу: „КНИГОТОРГ", ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 12.

„Українське Видавництво".

— ПІД УВАГУ УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИКАМ, ЯКІ ВИЇЗДЖАЮТЬ НА ПРАЦЮ ДО НІМЕЧЧИНИ. Українські робітники! Перед виїздом до Німеччини постарайтеся про виказку Українського Комітету, що ви українці. Не виїзджайте до Німеччини без особистих документів. Документи мусять бути в німецькій мові. Без відповідних документів не дістанете таких умовин праці та винагороди, які прислуговують українським робітникам. — Український Центральний Комітет, Відділ Праці і Суспільної Опіки.

— ВПИСИ до української коедукаційної учительської семинарії в Самборі приймає Український Окружний Комітет у Самборі до 17-го грудня. Іспити 18-го і 19-го грудня до підготовчої кляси, 1-ої і 4-ої кляси. Передбачені теж річні педагогічні курси. — Дирекція.

— СПРАВА СЕРЕДНЬОШКІЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ. Повідомляється оцею дорогою всіх заінтересованих, що фонд, призначений на середньошкільні стипендії в шкільному році 1941-42, вже вичерпаний і вслід за тим вношення якихнебудь прохань безпредметове. Окремих відповідей на ці прохання не буде висилатися. — УЦК, Відділ Праці і Суспільної Опіки. 4х

— В НЕДІЛЮ, 14-го грудня 1941 відбудеться в домівці УОТ в Кракові, Адольф Гітлерпляц 12. ІІІ. поверх, святочна академія в честь Митрополита Андрея з такою програмою: 1) Відкриття академії — голова УДК Григорій Онуферко, 2) Реферат — ред. Маріян Козак. 3) Б. Лепкий: В храмі св. Юра — рецитація Ярослава Юрчака. Початок в год. 18. — Крім цього в неділю 14. 12. відбудеться в грек.-катол. парохіяльній церкві в Кракові молебен в намірені Митрополита Андрея Шептицького в год. 12. 30. — ВИДІЛ УОТ.

— ЩЕ ПРО КУРСИ ДЛЯ КАНДИДАТІВ НА УЧИТЕЛІВ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ШКІЛ. У звязку із деякими запитами вияснюємо, що зголошення на такі курси, надіслані в жовтні й листопаді ц. р. до Українського Центрального Комітету, слід уважати за пробні. Всі зацікавлені повинні внести ще раз відповідні прохання в німецькій мові просто до Головного Відділу Науки й Навчання (Hauptabteilung Wissenschaft und Unterricht in der Regierung G. G., Krakau 20, Aussenring 40 — згідно з його недавнім оповіщенням у „Краківських Вістях" ч. 266 (421) з 28. XI. ц. р. і попередніх числах. Речинець і місце курсів подамо до відома згодом. — УЦК. 5х

— В СУБОТУ 27. грудня ц. р. в год. 18-ій відбудеться в Берліні в салі Шумана при Ліцовштрассе 76 із нагоди 22-их роковин Зимового Походу УРОЧИСТЕ СВЯТО, в програму якого ввійде реферат п. Ю. Бацуни та відігрaння драматичного етюду на одну дію Старицької-Черняхівської п. н. „Останній сніп" драматичним гуртком Філії УНО в Берліні під режисурою Гр. Маслюка. Білети вступу набувати раніше в Централі та Філії УНО в урядових годинах або на телефонічне замовлення (ч. тел. 34-33-53).

— УКРАЇНСЬКІ ШКІЛЬНІ ВІЗИТАТОРИ. Ділимося радісною вісткою, що шкільна влада покликала окремого візитатора для українського фахового шкільництва краківської области, саме п. Осипа Голинського, довголітнього директора торговельних шкіл і доброго знавця свого фаху. Новий візитатор виконує свої обовязки вже від 15. листопада ц. р. При цій нагоді подаємо також до відома, що при шкільній владі в Галичині у Львові працюють ось такі візитатори або референти для українського шкільництва: Лев Ясінчук — референт для українського народнього шкільництва; Михайло Білик, донедавній директор гімназії в Холмі — референт гімназій; д-р Северин Білинкевич — реф. учительських семінарій; інж. д-р Михайло Холевчук — сільсько-господарські школи; дир. Ковалисько — торговельне шкільництво; інж. Ковальчук — ремісничо-технічні школи; проф. Лежогубська — жіночі професійні школи. — Бажаємо всім референтам і візитаторам якнайкращих успіхів у їх важкій і відповідальній праці.

— У ПЯТНИЦЮ банки в Банкоку, що з наказу уряду були 3 дні замкнені, розпочали знову свою працю.

— ВІД ЧЕТВЕРГА до 22. грудня, як подає Ройтер із Вошингтону, не можна продавати в Злучених Держав автомобілевих обручів за винімком потреб для оборони краю.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* **За спонукою** японського міністерства відбуваються від пятниці спеціяльні благальні богослуження, щоби молитися за японську перемогу. Як подає „Йомюрі Шімбун", у четвер відбудуться благальні богослуження в цілій Японії в 275 храмах Шінто, як також у 110 тисяч менших каплиць.

* **В імені** автономного монгольського уряду президент союзу, князь Те-Ван, переслав японському президентові міністрів телеграму, в якій він приобіцяв йому повну піддержку 6 мільйонів мешканців внутрішньої Монголії.

* **В Австралії** відбулася перша летунська тривога, а саме йде тут про воєнну пристань Форт Дарвін, який відчув перший раз цю неприємну сторінку війни, яку дотепер можна було осуджувати тільки з далекої віддалі. Летунська тривога, яка тривала майже 2 години, не була без причини, бо около 480 км. на північ від Дарвін побачено японські літаки, які, щоправда, не перелетіли над містом.

* **Паніка** серед населення в Каліфорнії росте з години на годину дальше, до чого причиняються численні урядові зарядження. І так за найновішими зарядженнями військових станиць негайно всі особи, які мешкають у смузі 1000 ярдів від побережжя Пацифіку, мають покинути ті місця.

* **В амбасаді** Злучених Держав у Віші тільки те й роблять від минулого четверга, що палять архіви. Як повідомили в четвер ввечері урядово, мав амбасадор Злучених Держав у Франції, адмірал Лігі в четвер пополудні в годині 6-ій півгодинну розмову з головою французької держави, маршалом Петеном у приявi заступника французького президента та мін. закорд. справ Дарляна. Тутешні політичні круги є загально погляду, що американський амбасадор небаром віділе та передасть своє становища дипльоматичному представникові.

* **Як подає „Токіо Асагі Шімбун"** із Пекіну, китайські війська обеззброїли та взяли в полон від 8. 12. ц. р. 150 північно-американських старшин і вояків у Пекіні і 70 в Тієнтсіні. З воєнного матеріялу сконфіскували японці, м. ін., 10 літаків та інший матеріял в Пекіні, 2 радіовисильні в Тієнтсіні.

* **Полк. Френклін Нокс,** мін. фльоти Злучених Держав, прибув у четвер ввечері до Гонолюлю. Подорож міністра відбувається у висліді домагань американських кол, щоб ствердити урядовим слідством, як далеко відповідальні недостаточні американські протизаходи на Гаваях за великі успіхи японців.

* **В Мельберн** повідомили в пятницю, що в усіх зобовязаних до військової служби в Австралії покличуть як рекрутів. Уряд заповів, що всі приділи бензини будуть зменшені на 20 відс. та візвав населення, щоб воно не зуживало передчасно своїх дотеперішніх приділів.

* **Представник** японського часопису „Асагі Шімбун" з Банкоку заповідає, що слід сподіватися незабаром змін у сіямському уряді, бо після підписання оборонно-зачіпного союзу між Японією і Сіямом сталося невідхильним усунення з нього прихильних Англії членів.

* **1.639 японських громадян,** які ще перед вибухом ворожих дій з Америкою встигли виїхати з Голяндської Індії, приїхало в четвер на чердаку пароплава „Фуїмару" щасливо до Кобе. Подорож крізь операційний терен минулася без перепон.

* **Ген. сер Блемлей,** начальний вожд австралійських імперіяльних військ і член головного командування прибув, за англійськими вістками з пятниці, до Сирії.

—o—

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

ПІОНІРСЬКА ПРАЦЯ У ПОСЯННІ.

(Із зїзду освітніх працівників).

У великій салі УДК в Сяноці відбувся 4 грудня 1941 р. зїзд працівників УОТ у Посянні. Зїзд, на якому було 83 приявних делегатів-ок і запрошених гостей, відкрив голова місцевого УДК д-р П. Біланюк, який щирими словами привітав усіх приявних, між якими на перших місцях був Й. Апост. Адміністратор Лемківщини о. О. Малиновський, і передав ведення цього зїзду м-рові М. Кушнірові. Керманич освітніх справ, при УЦК в Кракові, м-р М. Кушнір, перебравши провід зїзду виголошує коротку вступну промову, в якій подає цілі зїзду, що відбувається у незвичайно важному моменті, коли переживаємо важні хвилини. — Німеччина саме тепер у вирішній і важкій боротьбі виявляє сильну експансію у всіх ділянках свого життя, зокрема в політиці. У цей час і наш селянин бере в цій боротьбі Німеччини участь: виконуючи свою повинність. Він творить також фонди для нашої студентської молоді, для поляглих українців тощо. У наших смугах у Г. Г. є багато можливостей повести освітню працю. І ця праця що потребує карности, дисципліни, послуху, виявить, чи ми здатні до політичного життя.

Опісля просить до президії зїзду Апост. Адм. о. О. Малиновського, д-ра В. Блавацького, Ол. Кисілевську, К. Паліїв, д-ра П. Біланюка, Б. Загайкевича, Мартинця, а на секретарів М. Островерху і Д. Ілика.

Коротку промову виголошує Апост. Адм. О. Малиновський: До 1939 р. на Лемківщині наче велике затьміння сонця було. Еміграція прийшла в цей Богом і поетами забутий кут. І за цих два роки праці й у найкультурнішій нації не піднесли б так країни, як тут. Дітвора Лемківщини ожила при праці нашої еміграції. Є надія, що за два-три роки Лемківщина матиме вже своїх учителів. Наша освітня справа, це бальсам для нашого народу, для його майбутнього. Наше вчительство поставило освітню працю під прапор Бога: це єдиний шлях до нашої сили, до кращого. І я певний, що цим шляхом піде вся освітня праця! Хай Бог благословить!"

По цій, коротко тут поданій, промові, наступили звіти заступників УОТ і делегатур: 1) Криниця (проф. Кравчук), 2) Ясло (д-р Утриско), 3) Ярослав (д-р Терлецький і голова жіноч. секції пані Ольга Бачинська), 4) Ляшки (делегатура Т. Карашівський), 5) Радимно (п. Ольга Клим), 6) Переворськ (п. Л. Коваленко), 7) Перемишль (проф. Б. Загайкевич), 8) Сянік (проф. Мартинець), 9) Новий Торг (о. Ст. Дзюбина). Звіти, точно подані, дали цілу картину освітньо-культурної праці Посяння.

Після звітів м-р М. Кушнір виголосив реферат „Форми й методи освітної праці під теперішню хвилину". Реферат, що тривав дві й пів години, був справді цікавий, всесторонньо опрацьований і зі становища психологічного й педагогічного опертий на широкому досвіді референта. Конспектично подаємо його зміст: Порівнявши способи й цілі освітньої праці за демоліберальних часів і тепер, м-р М. Кушнір перейшов, як практично треба переводити освітню працю, якими методами і які цілі праці. Система освітньої праці мусить бути пристосована до психологічних і практичних вимог і моментів села: ту книжку читати, таку театральну виставу дати, такий реферат виголосити — які в дану хвилину в селі є, з психологічного боку, потрібні. Така систематична праця у короткому часі дасть позитивні осяги. Ця праця мусить піднести рівень села і його моральну вартість; мусить викорінити до останку неграмотність, що ще є в нашій Лемківщині. Ця праця має бути тривалою підготовою до політичної незалежности нашого краю.

Дальше п. К. Паліїв виголосила реферат про працю жіночих гуртків. Праця жінки має йти поруч із працею чоловіка. Головне завдання жінки:

родина, бо тут приходять перші основи українського громадянина, його вартости перед нацією. І тому праця мусить бути поведена так, щоб не тільки жіноцтву була з неї користь, а всій суспільності. А в ділянці харитативній — тут жінка має широке, на 100 відс., поле до попису. Спільна праця мужчин і жінок дасть один спільний осяг.

Дискусія перейшла у формі побажань і практичних проектів та запитів.

Закликом до жертвенної і витривалої праці для спільного остаточного кращого нашого народу — м-р М. Кушнір замкнув зїзд.

Треба тут згадати, що на початку нарад, на зазив д-ра Й. Біланюка, зібрано 257.17 зол. на Фонд Допомоги Студентам.

М. Островерха.

ОБОВЯЗКОВА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА У КРИНИЦІ.

Минув рік як 23. XI. 1940 року в УДК. Криниця відбулася нарада в справі урухомлення обовязкової сільсько-господарської шоли в районі Криниці. Хоч усі признавали потребу такої школи, але не багато було таких, що вірили в успіх праці.

Нині директор школи Мінько та інж. Усенко можуть спокійно сказати: чим тяжча перемога — тим солодша і приємніша. Годі описувати всі трудноші, що їх мусіли перемогти організатори школи, особливо інж. Усенко, що на початку сильно переживав матеріяльні недостачі та моральні прикрощі у звязку з повільним поступом праці у школі. Добре було б, щоб організатори описали докладно історію повстання школи, бо вона буде дуже повчальна і для нас і для наших нащадків.

А тепер кілька сухих цифер про школу, що в 1940/41 р. мала лишень 6 кляс і коло 300 душ хлопців та дівчат. Нині школа охоплює 24 села, має 32 кляси — 16 хлопячих і 16 дівочих. Охоплює коло 1050 душ — хлопців і дівчат. що їх учить 19 учительських сил, правда лишень 4 сили етатові, а решта доповняючі. Школа мала свій город, що дало змогу забезпечити потрібною яриною жіночі відділи. Таким чином школа в Криниці забезпечує потрібною яриною села, що ярини не плекають. Якби чужинець господар про це читав, то дивним дивом дивувався би, що з міста на село відсилають продукти. тоді, як повинно бути навпаки. І село буде забезпечувати яриною місто, але тоді як теперішні учні прийдуть до господарки. Свої продукти дають змогу ученицям калькулювати обіди чи вечері по нормальній ціні: обід 2,20 зол., а вечеря 0,80 зол., а в місті ця сама вечера коштувала б десятькратно та питання чи була б така смачна та здорова. Дуже важну річ хочуть зробити організатори школи, бо проектують заложити більші городи й не лише у Криниці. але й по селах. Треба сказати, що представники влади й адміністрації ставляться прихильно до школи так, що бідніші хлопці й дівчата одержали дешеве взуття. Найкраще teписуються відділи Мушинської волости, а тут немалу заслугу має війт Мушини, що господарськими справами поважно цікавиться і допомагає школі. Маючи вже організаційний і педагогічний досвід — управа школи поважно обмірковує справу створення постійної городничої школи і в цьому напрямі має вже деякі осяги.

Цих кілька слів пишу для заохоти й витривалости в праці та науці лемківської молоді, яка наукою та пильною працею виявить, що вона гідна носити назву найтвердшого українця-лемка. Для управи та учителів школи ця згадка хай буде свідоцтвом, що їхня тяжка праця не йде на марно, бо в скорому часі дасть багатий збір.

Інж. М. Каплистий.

ПОЗЕН.

В суботу 22 листопада ц. р. відбулися в домівці УНО в Позені „Святочні сходини" присвячені памяті 359 українських героїв Базару.

Сходини отворив голова УНО мгр. Осип Павликевич, а згадуючи „Великих мучеників України" — подав рівночасно до відома святочно зібраній громаді й про смерть През. д-ра Костя Левицького, причому зарядив трихвилинну мовчанку. Потім почалися точки програми: реферат п. Фомичева. деклямація п. О. Волянської та виступ мішаного хору.

Всі ці точки були виконані вдатно, а на окрему увагу заслуговує деклямація О. Волянської.

На другий день, у неділю, відправив о. д-р Побігущка поминальне Богослуження за душі героїв з-під Базару, през. д-р К. Левицького, та Лесі Петлюрівни. Підчас Богослуження й Панахиди співали мішаний і мужеський хори УНО.

ВАРШАВА.

У неділю 30 листопада в українському православному Соборі у Варшаві по Богослужбі Владика Палладій відправив у сослуженні українського духовенства торжественну Панахиду за героїв Базару.

Перед Панахидою п. о. прот. Новицький виголосив глибоку змістом пристосовану до тієї поважної хвилини, проповідь, підкреслюючи цей важливий момент, що ми українці перші в Европі виступили проти жидо-комуни й понесли великі криваві жертви. Це знає увесь світ і про це голосять свідки слави. На Панахиді було багато богомольців. Закінчено її відспіванням гимну, Боже великий.

П-я-к.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79